

УДК 316.334.(- 027,512)

В. І. Майковська,

кандидат педагогічних наук, доцент

(Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ)

maykovska@ukr.net

ORCID: 0000-0001-8165-0395

СУТНІСТЬ І СТРУКТУРА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УКРАЇНІ

У статті розглянуто сутність підприємницької компетентності майбутніх фахівців. Розкрито її структуру в контексті компетентнісного підходу та погляду на підприємництво як провідну форму господарювання в умовах ринкової економіки. Обґрунтовано доцільність формування підприємницької компетентності в процесі професійної підготовки студентів вищого навчального закладу.

Ключові слова: підприємництво, підприємець, підприємницька діяльність, професійна підготовка, компетентність, ключова компетентність, підприємницька компетентність.

Постановка проблеми. В умовах розвитку сфер виробництва і послуг зазвелоювано стає взаємодія розумових і практичних дій фахівця, обумовлена інтелектуалізацією навичок підприємницької діяльності [1]. Підприємництво – природна складова української економіки, зорієнтованої на ринкові форми та методи господарювання [2]. Для багатьох людей – особливо молодого покоління – це основна або вторинна форма зайнятості, що зумовлює актуальність проблеми формування у майбутніх фахівців підприємницької компетентності. Розв'язання означеного завдання гальмується низкою суперечностей: між зростанням ролі підприємництва в державі та недостатньою підготовленістю до цього випускників ВНЗ; між вимогами суспільства до рівня підприємницької компетентності та якістю її формування в процесі професійної підготовки; між потребою майбутніх фахівців у сформованості власної підприємницької компетентності та відсутністю в процесі професійного навчання відповідних форм та методів її формування [3]. Розв'язання означених суперечностей потребує теоретичного обґрунтування та розробки педагогічних умов формування підприємницької компетентності майбутніх фахівців, що забезпечить їх конкурентоспроможність на вітчизняному й міжнародному ринках праці.

Аналіз останніх наукових публікацій. Аналіз публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми, показав, що дослідженню підприємництва як соціального явища присвячена значна кількість трактатів, книг, підручників з кінця XVII – початку XVIII ст. Одну з перших концепцій підприємництва розробив французький економіст шотландського походження Р. Кантільон. Надалі цією проблемою займалися М. Вебер, П. Друкер, В. Зомбарт, К. Маркс, А. Маршалл, Ф. Найт, Ж. Б. Сей, А. Сміт, Й. Шумпетер та ін.

Підприємництво – найважливіша властивість ринкової економіки, що пронизує усі її інститути [4]. Природу підприємництва досліджували Л. фон Мізес, Ф. А. фон Хайек й інші представники австрійської школи економістів, розглядаючи його як один з основних (поряд з природними – землею, працею, капіталом, інформацією і часом) ресурсів (чинників) економіки. Австрійський економіст Й. Шумпетер підприємцем вважав людину, що намагається перетворити нову ідею або винахід на успішне нововведення, а підприємництво – силою творчого руйнування, котра діє на ринках і у виробництві, одночасно створюючи нові товари та моделі підприємництва, при цьому творче руйнування забезпечує динамічне й довгострокове економічне зростання [5].

Напрями розв'язання проблеми підготовки учнівської молоді до підприємницької діяльності розкрито В. Дрижаком, Д. Закатновим, С. Мельником, Н. Пасічник, Н. Побірченко, О. Тополь; деякі аспекти підприємницької підготовки учнів професійно-технічних навчальних закладів висвітлено у роботах М. Бойко, Л. Козачок, Н. Покатиловського, О. Семенюк, О. Щербак та ін.

Поняття "компетентність" і "компетентнісний підхід" досліджувались Н. Бібік, С. Вишняківською, С. Гончаренком, І. Зязюном, О. Локшиною, О. Пометун, О. Семенов, В. Стрельниковим, Ю. Татуром, А. Хуторським та ін. У вітчизняній педагогіці Т. Фурман розглядалися окремі аспекти формування професійної компетентності у майбутніх фахівців в галузі економіки та підприємництва, Н. Боллобаш – у майбутніх економістів засобами мережевих технологій; Н. Баловсяк вивчались особливості формування інформаційної компетентності у майбутніх економістів; В. Черевко – комунікаційної компетентності у майбутніх менеджерів. Результати аналізу останніх наукових публікацій дають підстави стверджувати, що кількість наукових праць, присвячених проблемі формування підприємницької компетентності майбутніх фахівців, є обмеженою. Так, наші наукові пошуки дозволили з'ясувати, що існують дисертаційні дослідження, присвячені проблемам формування підприємницької компетентності в учнів старших класів на основі методу проектів (Т. Матвеева) та формуванню підприємницької компетентності у студентів технікуму (О. Сулаєва). Разом з тим, аналіз наукових праць доводить, що поза увагою дослідників залишився аналіз структури підприємницької компетентності майбутніх фахівців.

Тому **метою статті** є теоретичний аналіз сутності підприємницької компетентності та виявлення її структури в контексті компетентнісного підходу.

Виклад основного матеріалу. В умовах становлення і розвитку ринкової економіки провідною формою господарювання є підприємництво – особливий вид виробничо-торгівельної діяльності, надання послуг чи посередництва, який характеризується повною свободою вибору та інноваційним характером здійснення, значною ймовірністю економічного ризику та чіткою орієнтацією на досягнення певного комерційного зиску [4].

Підприємницька діяльність як сучасна система управління суб'єктом ринку в умовах ринкової економіки передбачає створення середовища, необхідного для ефективного функціонування даного суб'єкта ринку та розвитку його виробничо-господарської діяльності. Підприємницьке середовище – це комплекс умов і сил зовнішнього характеру, що постійно змінюються під впливом різноманітних циклічних і нециклічних впливів та впливають на можливості й кінцеві результати діяльності суб'єктів ринкових відносин. Підприємницьке середовище може бути сприятливим або несприятливим для підприємницької діяльності, організація якої має важливе значення в процесі становлення ринкової економіки. Організація підприємницької діяльності базується на спрямованості майбутнього фахівця на досягнення найкращого результату в господарській діяльності на основі конкурентоспроможності продукції, кадрових ресурсів та технологій.

Можливість виходу вітчизняних господарюючих суб'єктів на світові ринки обумовлює потребу в знанні особливостей функціонування на них та відповідних практичних навичок. На жаль, серед головних недоліків професійної підготовки майбутніх фахівців в Україні можна назвати низьку мотивацію до вияву підприємницької ініціативи та недостатній рівень формування готовності до підприємницької діяльності, закладені самим змістом професійної освіти, а також низький рівень забезпечення формування підприємницької компетентності майбутніх фахівців шляхом впровадження у навчальний процес відповідних форм і методів професійної підготовки, що створює протиріччя між сучасною фаховою освітою й потребами малого та середнього бізнесу в Україні. Подолання означених протиріч потребує переосмислення концептуальних засад формування у майбутніх фахівців підприємницької компетентності, яка передбачає наявність економічного мислення (розуміння базових економічних і фінансових категорій, володіння навиками ефективною господарської діяльності, знання чинного господарського законодавства); розвинутої мотивації до вияву підприємницької ініціативи; здатність особистості до самореалізації, самовдосконалення та соціальної відповідальності.

Підприємець – це людина, котра вміє віднаходити нові шляхи, нові можливості вироблення благ, запровадження нових ідей, процесів або технологій [3]. Підприємницька компетентність – складова професійної компетентності, що забезпечує спрямованість діяльності майбутнього фахівця на досягнення успіху у бізнесі й подальшого самостійного здійснення професійної діяльності у сфері підприємництва [6]. Відтак ми маємо всі підстави стверджувати, що сформованість підприємницької компетентності майбутніх фахівців визначається, з одного боку, їх готовністю самостійно визначитись в аспектах здійснення підприємницької діяльності, а з іншого забезпечує спрямованість майбутніх фахівців на досягнення комерційного успіху в самостійній професійній реалізації.

Підприємництво, підприємницька діяльність – економічна діяльність, спрямована на систематичне отримання прибутку від виробництва і продажу товарів, а також надання послуг. Для досягнення цієї мети використовуються майно, нематеріальні активи і праця як самого підприємця, так і залучені зовні. Немає жодної гарантії, що витрачені в процесі підприємницької діяльності засоби окупляться, а вироблені товари і послуги продадуться з прибутком, і це створює ризик втрати усього або частини майна і активів [7].

Для більш глибокого розуміння сутності поняття "підприємницька компетентність" проаналізуємо поняття "підприємництво" на основі поглядів іноземних вчених, зокрема, Ж. Бодо: підприємець – це особа, яка несе відповідальність за власну справу, самостійно її планує, контролює, організовує та володіє підприємством. Ф. Уокер зауважував, що в справі підприємництва слід розрізняти тих, хто просто надає капітал задля отримання відсотків, і тих, хто отримує прибуток завдяки своїм підприємницьким здібностям. Й. Шумпетер зазначав, що підприємець – новатор, який розробляє нові технології. Д. Маклелланд вважав, що підприємець – це енергійна людина, яка діє в умовах помірною ризику. П. Друкер стверджував, що підприємець – людина, яка використовує будь-яку можливість з максимальною вигодою. А. Шапіро під підприємцем розумів людину, яка несе повну відповідальність за можливу невдачу та все ж таки виявляє ініціативу під час участі в соціально-економічних механізмах та діє в умовах ризику [4].

Р. Хізрич наголошував, що підприємництво – процес створення чогось нового, що володіє вартістю, а підприємець – людина, котра витрачає на це необхідний час і сили, бере на себе весь фінансовий, психологічний і соціальний ризик, отримуючи в нагороду гроші й задоволення досягнутим. Ця людина є винахідником і дослідником у своїй галузі, претендентом на ризикований, непередбачуваний залишковий дохід після компенсації витрат виробництва і виплати податків. Ф. фон Хайек стверджував,

що сутність підприємництва – у пошуці й вивченні нових економічних можливостей, а тому підприємництво – це модель поведінки, а не вид діяльності. Ж. Б. Сей вважав підприємцем особу, яка з'єднує і комбінує фактори виробництва з метою досягнення максимального соціально-економічного ефекту. Р. Кантільон називав підприємцем людину, що діє в умовах ризику [4].

Поняття підприємництва, поширені в економічній та юридичній літературі, в трактуванні вітчизняних дослідників суттєво відрізняються за змістом. У деяких науковців на перший план виходить прагнення отримати прибуток (В. Бобров, А. Крутик, А. Піменова); у інших – інноваційний та нестандартний підхід до вирішення справ (С. Дзюбик, О. Ривак, В. Мединський, Л. Шаршукова) або ризиковий характер підприємницької діяльності (В. Мельничук, В. Онищенко) [3].

Проте в будь-якому випадку майбутні фахівці успішними на ниві підприємницької діяльності зможуть бути за умови сформованості в них підприємницької компетентності.

Експерти започаткованої 1997 р. у межах Федерального статистичного департаменту Швейцарії та Національного центру освітньої статистики США і Канади програми "DeSeCo" ("Визначення та відбір компетентностей: теоретичні й концептуальні засади") визначили поняття компетентності (competency) як здатності особи діяти й виконувати поставлені завдання, успішно задовольняючи індивідуальні й соціальні потреби. З їх точки зору компетентність ґрунтується на знаннях і вміннях, але цим не вичерпується, а обов'язково охоплює особистісне ставлення до них людини, її досвід та спроможність збагнути життєву ситуацію, що створює можливість "вплести" ці знання в те, що вона знала раніше та ефективно їх застосовувати [6].

Класифікація ключових компетентностей схвалена країнами-членами Організації економічного співробітництва та розвитку, що надало можливість розглядати її як стратегічну умову для впровадження освіти протягом життя. Перелік ключових компетентностей увійшов до рекомендацій міжнародної спільноти – Плану дій Євросоюзу та Ради Європи (2002 р.), Плану дій з навичок і мобільності Єврокомісії (2002 р.) [8].

Беручи до уваги викладене вище, підприємницьку компетентність можна трактувати як здатність особи співвідносити власні економічні інтереси з наявними матеріальними, трудовими і природними ресурсами й інтересами інших людей та суспільства; бути готовим активно діяти, організовуючи власну трудову діяльність і працю колективу; своєчасно адаптуватись до нових потреб ринку праці, оцінюючи власні особистісні та професійні можливості й здібності; ухвалювати економічно обґрунтовані рішення, складати й реалізувати плани діяльності, презентувати інформацію про її результати.

На основі результатів наукових пошуків нами з'ясовано, що підприємницька компетентність майбутніх фахівців є складовою професійної компетентності, і це забезпечує спрямованість їх діяльності на досягнення успіху у подальшому самостійному здійсненні професійної діяльності у сфері підприємництва.

Проведений М. Стрельниковим аналіз понять "підприємництво" та "компетентність" на основі узагальнення дозволив таким чином розуміти термін "підприємницька компетентність": сукупність особистих і ділових якостей, навичок, знань, певної моделі поведінки, володіння якими допомагає успішно вирішувати різні бізнес-завдання і досягати високих результатів діяльності [9].

У Європейській довідковій системі підприємницька компетентність трактується як здатність особистості втілювати ідеї в сферу економічного життя; як інтегрована якість, що базується на креативності, творчості, інноваційності, здатності до ризику, а також спроможності планувати і організовувати підприємницьку діяльність [8].

Аналізуючи доробки вітчизняних та іноземних вчених щодо формування підприємницької компетентності, О. Проценко зазначає, що це складний, суперечливий, різнорівневий процес, який передбачає опанування особистістю підприємницьких знань, становлення підприємницької поведінки за умови відповідного формування свідомості [10].

На основі результатів аналізу психолого-педагогічної літератури С. Прищепа констатує, що поняття "підприємницька компетентність" слід розглядати як сукупність якостей та знань, що допомагають особистості успішно й ефективно вирішувати бізнес-завдання та досягати високих результатів в підприємницькій діяльності [6].

На основі аналізу результатів наукових праць з'ясовано сутність поняття "підприємницька компетентність" фахівців як складової професійної компетентності. Під словосполученням "підприємницька компетентність" дослідники здебільшого розуміють комплекс особистісних або ділових якостей, навичок, модель поведінки, сформованість яких допомагає успішно вирішувати певні бізнес-завдання і домагатися високих результатів. Відсутність в структурі цього комплексу тієї або іншої складової знижує загальну компетентність особистості в бізнес-діяльності. Чим більша кількість складових в структурі підприємницької компетентності сформована, тим з більшою вірогідністю особистість впорається з розв'язанням бізнес-завдань. В структурі підприємницької компетентності більшість авторів виділяють:

- стійкість до фізичних і психологічних навантажень;

- високу особисту відповідальність;
- здатність діяти в умовах невизначеності;
- готовність ризикувати;
- уміння налагоджувати зв'язки;
- схильність домовлятися для розв'язання завдань;
- уміння продавати.

Кількість складових в структурі підприємницької компетентності варіює у різних дослідників залежно від обсягу й складності бізнес-завдань, які майбутньому фахівцю належить вирішувати. Проте в будь-якому випадку сформованість підприємницької компетентності передбачає реалізацію таких якостей, здатностей та вмінь:

- співвідносити власні економічні інтереси та потреби з наявними матеріальними, трудовими, природними й екологічними ресурсами, інтересами й потребами інших людей та суспільства;
- застосовувати технології моніторингу ресурсів з метою забезпечення стійкого розвитку;
- аналізувати й оцінювати власні професійні можливості, здібності та співвідносити їх з потребами ринку праці;
- складати, реалізовувати й оцінювати плани підприємницької діяльності та особисті бізнес-проекти, розробляти прості моделі дій для прийняття економічно й екологічно обґрунтованих рішень;
- організовувати власну трудову та підприємницьку діяльність і працю колективу, орієнтуватися в нормах й етиці трудових відносин;
- презентувати та поширювати інформацію про результати (продукти) власної економічної діяльності та діяльності колективу.

Результати проведеного аналізу відповідної економічної та педагогічної літератури з питань підприємництва створюють можливість зробити висновок, що підприємницька компетентність – це інтегральна психологічна якість особистості, що проявляється у її мотивованій здатності до творчого пошуку та реалізації нових економічних ідей, даючи змогу вирішувати різноманітні проблеми в повсякденному професійному і соціальному житті. Підприємницька компетентність забезпечує володіння особистістю засобами та прийомами, що дозволяють їй ефективно організовувати власну й колективну підприємницьку діяльність.

Висновки і перспективи подальших розробок. Аналіз наукових публікацій, присвячених означеній проблемі, дозволяє зробити висновок: формування підприємницької компетентності у майбутніх фахівців передбачає: по-перше, набуття відповідних економічних знань і вмінь та відпрацювання навичок їх використання, що допоможе самостійно вирішувати бізнес-завдання; по-друге, формування здатності особистості до самореалізації та саморозвитку, що обумовлює прояв підприємницької ініціативи. Підприємницьку компетентність майбутніх фахівців ми розглядаємо як готовність до вирішення реальних підприємницьких завдань на основі фахових знань і початкового досвіду практичної підприємницької діяльності. Показниками, що характеризують сформованість підприємницької компетентності, є рівень знань, позитивне ставлення майбутніх фахівців до підприємництва як складової української економіки, зорієнтованої на ринкові форми та методи господарювання; рівень сформованості ділових якостей та елементів підприємницької культури; самостійність у застосуванні фахових знань та вмінь; рівень готовності до прийняття економіко-обґрунтованих рішень, усвідомленість відповідальності за якість виконання проектних завдань.

Оскільки в публікації неможливо розкрити усі аспекти висвітлюваної проблеми, подальші наукові пошуки пов'язуються нами з розробкою технології формування підприємницької компетентності майбутніх фахівців за умови реалізації в Харківському торговельно-економічному інституті Київського національного торговельно-економічного університету Програми "Молодь в підприємстві".

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Майковська В. І. Послуги вищої освіти як предмет регіонального маркетингу та інструмент формування людського потенціалу / В. І. Майковська // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2014. – № 5. – С. 223–232.
2. Юрко І. В. Торговельне підприємництво : [навч. посіб.] / І. В. Юрко. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 232 с.
3. Скібіцький О. М. Організація бізнесу. Менеджмент підприємницької діяльності : [навч. посіб.] / О. М. Скібіцький, В. В. Матвеев, Л. І. Скібіцька. – К. : Кондор, 2011. – 912 с.
4. Куряча Н. В. Лібералізація підприємницької діяльності в умовах реформування пенсійної системи : дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08. 00. 04 / Наталя Вікторівна Куряча. – Рівне, 2016. – 209 с.
5. Лазур П. Ю. Історична еволюція феномена підприємництва та його науково-економічні інтерпретації / П. Ю. Лазур // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltu/16_6/285_Lazur_16_6.pdf.
6. Прищепа С. М. Сутність та зміст поняття "підприємницька компетентність" / С. М. Прищепа // "Young Scientist". – 2016. – № 5 (32). – С. 367–370. – (Серія – Педагогічні науки).

7. Haidar J. I. "Impact of Business Regulatory Reforms on Economic Growth" / J. I. Haidar // Journal of the Japanese and International Economies, Elsevier. – 2012. – Vol. 26 (3), September. – P. 285–307.
8. Назаренко Г. Формування підприємницької компетентності учнів загальноосвітніх навчальних закладів у відповідності до вимог нових державних стандартів : [метод. посібник] / Г. Назаренко. – Черкаси : ЧОПОПП, 2014. – 68 с.
9. Стрельніков М. В. Формування підприємницької компетентності магістрів бізнес-адміністрування / М. В. Стрельніков // Якість вищої освіти : сучасні тенденції та перспективи розвитку освітньої діяльності вищого навчального закладу : [XLI міжнар. наук.-метод. конф., 18-19 лют. 2016 р. : тези доп.]. – Полтава, 2016. – С. 308–310.
10. Проценко О. Підприємницькі уміння як складник життєвої компетентності учнів професійно-технічних навчальних закладів / О. Проценко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2013. – Вип. 30 (83). – С. 298–301.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Maikovs'ka V. I. Poslugy vyshnoi osvity yak predmet regional'nogo marketyngu ta instrument formuvannia liuds'kogo potencialu [Services of Higher Education as a Subject of Regional Marketing and the Tool for Human Potential Development] / V. I. Maikovs'ka // Pedagogika i psykholohiia profesiinoi osvity [Pedagogy and Psychology of Professional Education.]. – 2014. – № 5. – S. 223–232.
2. Yurko I. V. Torgovel'ne pidpriemnytstvo [Commercial Activities] : [navch. posib.] / I. V. Yurko. – K. : Tsentru uchbovoi literatury, 2014. – 232 s.
3. Skibits'kyi O. M. Organizatsiia biznesu. Menedzhment pidpriemnyts'koi diial'nosti [Business Organization. Management of Business] : [navch. posib.] / O. M. Skibits'kyi, V. V. Matvieiev, L. I. Skibits'ka. – K. : Kondor, 2011. – 912 s.
4. Kuriacha N. V. Liberalizatsiia pidpriemnyts'koi diial'nosti v umovakh reformuvannia pensiiinoi systemy [Liberalization of Business Activity in Terms of Reforming the Pension System] : dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ekon. nauk : 08. 00. 04 / Natalia Viktorivna Kuriacha. – Rivne, 2016. – 209 s.
5. Lazur P. Yu. Istorychna evoliutsiia fenomena pidpriemnytstva ta yogo naukovykh ekonomichni interpretacii [The Historical Evolution of Business Phenomenon and Its Scientific Interpretation] / P. Yu. Lazur // [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnlut/16_6/285_Lazur_16_6.pdf.
6. Pryshhepa S. M. Sutnist' ta zmist poniattia "pidpriemnyts'ka kompetentnist'" [The Essence and Meaning of "Business Competence"] / S. M. Pryshhepa // "Young Scientist". – 2016. – № 5 (32). – S. 367–370. – (Seria – Pedagogichni nauky).
7. Haidar J. I. "Impact of Business Regulatory Reforms on Economic Growth" / J. I. Haidar // Journal of the Japanese and International Economies, Elsevier. – 2012. – Vol. 26 (3), September. – P. 285–307.
8. Nazarenko G. Formuvannia pidpriemnyts'koi kompetentnosti uchniv zagal'noosvitnikh navchal'nykh zakladiv u vidpovidnosti do vymog novykh derzhavnykh standartiv [Formation of Business Competence of Secondary Schools Students in Accordance with New State Standards] : [metod. posibnyk] / G. Nazarenko. – Cherkasy : ChOIPOPP, 2014. – 68 s.
9. Strel'nikov M. V. Formuvannia pidpriemnyts'koi kompetentnosti magistriv biznes-administruvannia [Formation of Business Competence of Masters of Business Administration] / M. V. Strel'nikov // Yakist' vyshnoi osvity : suchasni tendentsii ta perspektyvy rozvytku osvitihoi diial'nosti vyshhogo navchal'nogo zakladu [Higher Education Degree : Current Trends and Prospects for the Development of Learning Activity at Higher Educational Institution] : [HLLI mizhnar. nauk.-metod. konf., 18-19 liut. 2016 r. : tezy dop.]. – Poltava, 2016. – S. 308–310.
10. Protsenko O. Pidpriemnyts'ki uminnia yak skladnyk zhyttievoi kompetentnosti uchniv profesiino-tekhnichnykh navchal'nykh zakladiv [Entrepreneurial Skills as a Component of Vital Competence of Vocational Schools Students] / O. Protsenko // Pedagogika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh [Pedagogy of Formation of Creative Personality at Higher and Secondary Schools]. – 2013. – Vyp. 30 (83). – S. 298–301.

Майковская В. И. Сущность и структура предпринимательской компетентности будущих специалистов в Украине.

В статье рассмотрена сущность предпринимательской компетентности будущих специалистов. Раскрыта ее структура в контексте компетентного подхода и взгляда на предпринимательство как основную форму ведения хозяйства в условиях рыночной экономики. Обоснована целесообразность формирования предпринимательской компетентности в процессе профессиональной подготовки студентов высшего учебного заведения.

Ключевые слова: предпринимательство, предприниматель, предпринимательская деятельность, профессиональная подготовка, компетентность, ключевая компетентность, предпринимательская компетентность.

Maykovska V. I. The Essence and the Structure of Future Specialists' Business Competence in Ukraine.

For the younger generation business is the primary or secondary form of employment, which proves the urgency of business competence formation. Solution of this problem requires the theoretical studies and development of pedagogical conditions of future specialists' business competence formation. Unfortunately, among the main flaws of modern professional training in Ukraine we can identify the low motivation for the expression of business initiative and insufficient level of formation of readiness for business activity (incorporated by the content of professional education) and the lack of implementation in the educational process the innovative forms and methods that creates controversy between modern professional education and needs of small and medium businesses. Based on the results of scientific research it was found that business competence of future specialists is a component of their professional competence. Analysis of publications dedicated to the abovementioned problem allows us to conclude: the future specialists' business competence formation involves acquiring of economic knowledge and developing skills of their use that helps to solve business tasks by students; forming ability of the person to self-realization and self-development that leads to manifestation of making the business initiative. Indicators of business competence formation are: level of knowledge; future specialists' positive attitude to business as a part of the Ukrainian economy; existence of business skills and elements of business culture; independence in applying professional knowledge and skills; readiness for making economically- reasonable decisions; awareness of responsibility for the quality of the business tasks doing.

Further scientific research aimed at developing a technology of forming the future specialists' business competence on condition of the realization the Program "Youth in business" in Kharkov Trade and Economic Institute of Kyiv National University of Trade and Economic.

Key words: *business, entrepreneur, business activity, professional training, competence, key competence, business competence.*